

29. 9. 2019 - Mlč!

1. čtení (presbyter): 1K 11, 3-12

Píseň (Svítá): S387 - Za ty, kdo hladem trpí a bídou

Základ kázání: 1 Kor 14, 31-40

Kázání: Vážení shromáždění,

dnešní oddíl je učebnicovým příkladem důležitostí kontextu. „Ženy ať ve shromáždění mlčí - nedovoluje se jim mluvit.“ Ale co když potřebují požádat ve shromáždění o pomoc? Nesmí promluvit? Co když chtějí zpívat? Modlit se?

Českým slovem „shromáždění“ je navíc přeloženo řecké ekklesia. Tedy lze také přeložit: Ženy ať mlčí... v církvi! Nový Zákon nerozlišoval pojmově sbor a církev. Takže nejen ve shromáždění, ale vůbec v církvi má žena mlčet?

A do třetice problémů: Jak to, že v 1K 11 není pro Pavla problém, že se žena modlí a prorocky mluví? Obojí tam uvedené musí být nevyhnutelně ve shromáždění! „Prorockým mluvením“ Pavel míní srozumitelný výklad Božího slova - několik posledních bohoslužeb jsme se právě tomu věnovali na základě jeho slov. A kdyby mýnil modlitbu osamocené ženy ve skrytu, tak je jedno, jestli má hlavu zahalenou nebo ne - protože by nemohla zneuctívát nepřítomné muže.

Takže byl Pavel vyšinutý nebo svévolný? Říkal, co a jak se mu zrovna hodilo, i kdyby si protiřekl v rámci tří kapitol? Sám sebe vyvracel? Je to přece tak lidské!

Proč by pak ale církevní tradice přijala i tento jeho spis do kánonu Božího zjevení? Že by si nikdo nevšiml?

A velké finále: Dnes nesmí při shromáždění církve mluvit nejen žena, ani muž. Mluví takřka výhradně kněz nebo farář. Tedy nemůžeme vůbec mluvit o tom, že by Pavlem doporučená praxe byla přežitá.

Ale možná je to jinak. Což by se moc nehodilo. Je přece skvělé, když člověk otevře „Boží zjevení“ a najde si tam přesně to, co sám chce. Najde si, co se mu hodí. Bez ohledu na kontext byť jen okolních veršů. Už vůbec ne spisu nebo celé Bible. Bez ohledu na alespoň špetku intelektuální poctivosti. Neřku-li pokory - tedy sebekritiky.

Protože dnešní text, pokud je pochopen tím nejprvnějším, co člověka napadne, se rozpadá již pod tlakem zcela banálních otázek - jak jsem o nich už mluvil. Kdyby chtěla zpívat nebo se modlit - má také smůlu? I to je mluvení!

A nejpodstatnější: Proč by Pavel nabízel alternativu v „ptaní se doma v případě touhy se vzdělat?“ Alternativou k absolutnímu nemluvení ve shromáždění by měla být širší činnost - mluvení! Proč jen ptaní? Proč jen ptaní pro naučení?

Protože ženy přece samozřejmě mohly ve shromážděních ranné církve hovořit. Pavel sám to dokládá o tři kapitoly dříve. Ženy se nejen směly zapojovat, ale očividně také běžně zapojovaly, do modliteb ve shromáždění i do prorockého slova. Pavel sám dodal, že ani v Korintě nemají bránit mluvit jazyky a mají horlivě usilovat mluvit prorocky. Přesně to, do čeho spadají i ženy dle 1K 11. A zdůrazňuje, že Boží slovo přichází ke všem - bez jakékoli exkluzivity.

Tak co to tedy Pavel v dnešním oddílu ženám zakazuje? A proč?

Porozumět Pavlovi, stejně jako jiným bližním, můžeme jen skrze jeho vlastní slova: Ženy ať v církvi mlčí - *pokud* se však touží poučit, ať se *ptají* doma svých mužů. A druhé, co přikazuje: Ať se podřizují.

Opakem toho, co ženám Pavel zakazoval, bylo tedy „ptaní se doma ve snaze se vzdělávat.“ Tedy co Pavel zapovídá, bylo zřejmě kladení otázek ve shromáždění. Pavel ženám zapovídal ptát se ve shromáždění.

K tomu je třeba rozumět i dobovému kontextu: „Bohoslužby“ ranné církve byly velmi neobřadní. Večeře Páně nebyla obřadem, nýbrž skutečnou společnou večeří kolem jednoho stolu - hlavní náplní bylo společné jídlo chudých a bohatších. Žádná gesta, formule, snad společná modlitba před jídlem a připomenutí Kristových slov ustanovení eucharistie - Díkčinění. A pak se hlavně jedlo a pilo (1K 11, 17-29).

I co se týká „liturgie“ už Pavel prozradil, že byla velmi prostá - asi i za hranou významu termínu liturgie („obřadnost;“ 1K 14, 26-31). Obřadnost bychom v tehdejších shromážděních nacházeli jen velmi obtížně. Byla totiž jaksi „návdavkem“ nebo „navíc“ po synagogálních či chrámových setkáních - zejm. v případě křesťanů z židů. A právě synagogální shromáždění napodobovala.

Tedy bližší „bohoslužbám“ ranné církvi byla spíše naše současná setkání v týdnu. Třeba biblická hodina nebo střední generace. Šlo spíše o prostor k rozhovoru a otázkám, poučení, poznání na základě slyšeného žalmu a slova naučení atd.

Proč však Pavel zakazoval ženám se doptávat?

Nejprve tak činil po vzoru synagog. Pravděpodobně zcela neuvědoměle. Za druhé proto, že žena tehdejší doby a místa toho moc neznala. A tak má Pavel pravdu - v esenci toho, co se snaží říct. I dnes obtížně snášíme, když se ptá někdo takřka naprosto nepoučený. Kdo horko těžko umí číst a psát. Když vyjadřuje své názory člověk, který tématu nerozumí. Proto Pavel *má* pravdu. Ale jeho slova neplatí jen pro ženy. Platí i pro muže!

Opět si posvíťme znalostí dobového pozadí: Nacházíme se v době, kdy jen málokdo umí číst nebo psát. A z toho malého procenta jsou takřka všichni muži. Žena neměla v helénistickém ani semitském světě takřka žádnou možnost vzdělání. Školy v dnešním slova smyslu totiž neexistovaly. A ženy měly co dělat, aby zvládly péči o rodinu a domácnost - protože zcela bez pomoci technologických vymožeností současnosti. Vzpomeňme na náročnost této péče byť jen před sedmdesáti nebo sto lety. Co teprve před dvěma tisíci?!

Pavel tedy zapovídá ženám ptát se a diskutovat při „synagogálním“ shromáždění proto, že tehdy předjímal, že by zapojení ženy do diskuse či otázkou bylo stejné, jako když se dnes snaží zapojit dítě do rozhovoru dospělých. Nebo naopak dospělý do rozhovoru dětí - bude rušit! Protože stejně nepřiměřenými otázkami a pohledy pro diskutující! Proto také Pavel ženu zval, aby se samozřejmě doptávala a dovzdělávala - ale doma. Ne ve shromáždění.

Odpusťme tedy Pavlovi, že nebyl schopen nahlédnout s odstupem a zvenku svou vlastní dobu. Kdo z nás to dokáže? Že nedokázal nahlédnout, že otravnost, nesmyslnost a zdržování plynoucí z otázek žen bylo způsobeno tím, že se jim, až na zanedbatelné výjimky, ani nemohlo dostat základní vzdělání. A že za to můžou také muži. Kteří se jeho dnešním slovem hezky vytrženým z kontextů ohánějí ještě tisíce let po Pavlově smrti. I dnes, kdy na vysokých školách nejen v ČR studuje více žen než mužů. Tedy v době, kdy ženy bývají vzdělanější než muži. Chytřejší byly některé ženy už tehdy - a možná tak byly jejich otázky o to otravnější. Ale správně otravnější!

K esenci Pavlova zákazu i alternativy se tedy plně přidávám: Hloupý, nepoučená, nevzdělaná a neznalá v daném oboru či tématu nechť mlčí, dokud hovoříme v prostředí, kdy všichni ostatní musejí poslouchat. V synagoze. Na bohoslužbách. Na semináři či kurzu. Když

musíme na jednání v práci či jinde něco vyřešit. I Pavel míří pouze do velmi úzké výšece prostředí.

Zároveň však tímto mlčením Pavel, opět zcela neuvědoměle, ženám umožňoval přítomnost na „vzdělávacím systému“ tehdejšího světa. A tak naslouchání. A tak vzdělání. Čímž nevědomky, z působení Ducha svatého, překračoval svou dobu.¹ Protože překračoval pravidla synagogy, chrámu i řeckých vzdělávacích institucí. Kam ženy vpodstatě nesměly.² A o přítomnosti na takovém dění nemohly pod tíhou jiných povinností ani přemýšlet. Ani aby „jen“ naslouchaly. Povinnost křesťanská však otevírala i otevírá dveře do svobody.

Stejně se přidávám i k Pavlově alternativě: Samozřejmě, ať se i zcela nepoučení, nevzdělané, hloupí ptají. Potom. Aby nezdržovali probírání tématu do hloubky pro ostatní, kteří jsou dál. Ale po shromáždění, po eklésii, ať se neváhají zeptat. Muži i ženy! Právě proto se scházíme po bohoslužbách - ne na rozhovor o zahrádkách. Ale aby byla příležitost pro kohokoli se na cokoli zeptat! Stejně pak na týdenních setkáních.

Tak je i něco na první pohled již přežitého velmi aktuálním. Zejména v Bibli. Pokud si člověk dá práci s hledáním pravdy. Zejména v Božím zjevení. A nehledá hlavně potvrzení svých náboženských, šovinistických, společenských nebo dalších postojů. Pokud člověk usiluje pracovat intelektuálně poctivě: Když se o něčem jedná, ať nepoučení a neprospívající tématu laskavě mlčí. Ať nezdržují, nerozptylují, neruší a neobtěžují nepřiměřenými otázkami a názory.

Po skončení jednání nebo plánování nebo řešení nebo slova naučení nebo shromáždění ať se však *neváhají ptát!* Ženy, muži i děti. Děti i dospělí. Ať se ptají horlivě. Ať horlivě usilují porozumět. Ale to opět říká už Pavel: Horlivě se snažte prorokovat! Tedy horlive se snažte rozumět Božímu slovu a žít podle něj.

Amen.

Píseň: 689 – Proč se svět marností, bohatstvím honosí

¹ Podobně s otroctvím v dopisu Filemonovi!

² V případě Chrámu směly pouze tam, kam směly gójové - nežidé. Nikam dál. Protože se mělo za to, že mohou rozumět přinejlepším tak, jako přistěhovalci. Snad je zde podobnost s dnešním tématem nápadná.